

3.12.2019

EOAK/3622/2019

Ratkaisija: Oikeusasiamies Petri Jääskeläinen

Esittelijä: Tarkastaja Peter Fagerholm

HYVINKÄÄN POLIISIVANKILA 1.7.2019

Tarkastuspöytäkirja

Osallistajat EOAK:sta

Oikeusasiamiehensihteeri Juho Martikainen

Tarkastaja Peter Fagerholm

Osallistajat tarkastuskohteesta

Vartija - - -

Nuorempi konstaapeli - - -

1. YLEISTÄ TARKASTUKSESTA JA TARKASTUSKOHTEESTA

Eduskunnan oikeusasiamies toimii YK:n kidutuksen ja muun julman, epäinhimillisen tai halventavan kohtelun tai rangaistuksen vastaisen yleissopimuksen valinnaisen pöytäkirjan (OPCAT) tarkoittamana kansallisena valvontaelimenä. Pääpainona kansallisen valvontaelimen tehtävässä on ennaltaehkäistä vapautensa menettäneiden huonoa kohtelua mm. antamalla viranomaisille suosituksia, joiden tarkoituksena on parantaa vapautensa menettäneiden kohtelua ja oloja.

Apulaisoikeusasiamiehen sijaisen Mikko Sarjan määräyksestä eduskunnan oikeusasiamiehen kanslian tarkastajat tekivät ennalta ilmoittamattoman tarkastuksen Hyvinkään poliisiaseman vapautensa menettäneiden säilytystiloihin 1.7.2019.

Tarkastuksen aikana keskusteltiin työvuorossa olleen henkilökunnan kanssa ja tutustuttiin poliisivankilan valvomoon, ulkoilutiloihin, osaan pakkokeinolain perusteella vapautensa menettäneiden selleistä, osaan poliisilain perusteella vapautensa menettäneiden selleistä, tapaamistiloihin, peseytymistiloihin sekä vapautensa menettäneiden omaisuuden säilytystiloihin.

Tarkastuksen jälkeen poliisilaitokselta saatiin:

- Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen säilytystilojen järjestyssääntö
- kiinniottopöytäkirjat 5560/P/2387/19 ja 5560/P/2089/19

Pöytäkirjaluonnos lähetettiin Itä-Uudenmaan poliisilaitokselle ja varattiin poliisilaitokselle mahdollisuus antaa siihen kommentteja viimeistään 15.11.2019.

2. TARKASTUSHAVAINNOT JA KANNANOTOT

Tarkastushavainnot ja oikeusasiamies Petri Jääskeläisen kannanotot niiden johdosta.

2.1 Säilytystilan tilat

Hyvinkään poliisivankilan tilat on äskettäin remontoitu. Siellä on saadun tiedon mukaan tehty ns. hyväksymistarkastus poliisilaitoksen toimesta.

Poliisivankilassa on 12 selliä rikosperusteisesti kiinniotetuille ja pidätetyille sekä kuusi selliä poliisilakiperusteisesti kiinniotetuille. Muutamassa sellissä oli havaittavissa paha haju.

Poliisilakiperusteisesti kiinniotetuille tarkoitetuissa selleissä wc-istuin oli peitetty kameravalvonnassa siten, että vapautensa menettäneiden intimitteettisuoja säilyy. Yhdessä sellissä oli useita asiakaspaikkoja.

Oikeusasiamies totesi, että Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytännössä, Euroopan kidutuksen vastaisen komitean (CPT) suosituksissa ja kansallisessa laillisuusvalvontakäytännössä on käsitelty runsaasti kysymystä vankien ja muiden suljetussa laitoksessa olevien mahdollisuudesta käyttää asianmukaisia WC-tiloja. Erityisen ongelmallisena on pidetty sitä, jos henkilö on joutunut tekemään tarpeensa muiden läsnä ollessa.

Euroopan ihmisoikeustuomioistuin on lukuisissa ratkaisuisaan pitänyt yhtenä tekijänä valittajien ihmisoikeussopimuksen 3 artiklan vastaisessa kohtelussa sitä, että vangeilla ei ole ollut mahdollisuutta käyttää riittävän hygieenisiä ja yksityisyyden turvaavia WC-tiloja (esimerkiksi ratkaisut Peers v. Kreikka, Kalashnikov v. Venäjä ja Neshkov and others v. Bulgaria).

Tätä taustaa vasten **oikeusasiamies piti yksityisyydensuojan kannalta ongelmallisena sitä**, että sellissä vapautensa menettäneet joutuvat virtsaamaan ja ulostamaan toisten vapautensa menettäneiden nähden. **Oikeusasiamiehen mukaan** tulisi pyrkiä välttämään sijoittamasta selliin useita vapautensa menettäneitä.

Poliisivankilan ulkoilutila oli hyvin umpinainen ja sisältä peitetty teräslevyillä. Päivänvaloa tulee vain pienistä ikkunoista eikä ilma tuntunut vaihtuvan kovin hyvin.

Kuva 1: ulkoilutila

Poliisivankilassa oli lisäksi tapaamistila ja suihkuhuone. Tapaamistilassa oli kameravalvonta, joka on päällä myös avustajatapaamisissa. Tilassa ei ollut ilmoitusta kameravalvonnasta.

Oikeusasiamies totesi, että poliisin säilytystiloissakin sovellettava tutkintavankeuslain 9 luvun 4 §:n 2 momentin sääntely *tutkintavangin* asiamiehen tapaamisen valvonnan osalta on selkeä. Tapaamista voidaan valvoa vain, jos se on välttämätöntä vankilan järjestyksen tai turvallisuuden ylläpitämiseksi taikka jos tutkintavanki tai asiamies sitä nimenomaisesti pyytää. Jos nämä edellytykset eivät täyty, valvontaa ei lain mukaan voida tehdä. **Oikeusasiamiehen käsityksen mukaan** pääsääntöisesti valvonnan ei voida katsoa olevan välttämätöntä. Kunkin tapaamisen osalta on harkittava tapauskohtaisesti, onko valvonnalle edellytyksiä ja päätösvalta tältä osin on laissa annettu vain tietyille virkamiehille. Lain esitöiden mukaan esimerkiksi perusteltu epäily kiellettyjen esineiden tai aineiden luovuttamisesta voi olla valvonnan peruste.

Muiden vapautensa menettäneiden osalta asiamiestapaamisten valvonnan edellytykset ovat poliisin säilyttämien henkilöiden kohtelusta annetussa laissa väljempinä kuin tutkintavankeuslaissa. Asiamiestapaamista ei kuitenkaan saada kuunnella, ja laitteilla tapahtuvasta valvonnasta

on aina ilmoitettava vapautensa menettäneelle ja tapaajalle. Kun poliisin säilyttämien henkilöiden kohtelusta annettua lakia piakkoin uudistetaan, perusteettomat erot asiamiestapaamisten valvonnan edellytyksissä ilmeisesti pyritään poistamaan.

Joka tapauksessa **oikeusasiamiehen käsityksen mukaan** vapautensa menettäneiden tapaamiset asiamiehensä kanssa tulisi jo nykyisin voida lähtökohtaisesti järjestää ilman kameravalvontaa. Viime kädessä on kyse vapautensa menettäneen oikeudesta oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin ja tehokkaaseen puolustautumiseen, jotka edellyttävät mahdollisuutta pitää asiamieheen luottamuksellisesti yhteyttä.

Laillisuusvalvontakäytännössä on katsottu, että tapaaminen voidaan valvonnan edellytysten puuttuessa järjestää tilassa, jossa on kamera, jos asiamies ja vapautensa menettänyt voivat varmistautua, ettei kamera ole päällä. Tämän tulee oikeusasiamiehen mukaan olla selvästi havaittavissa ja tästä tulee myös ilmoittaa. Kamera voidaan esimerkiksi peittää.

Tarkastajille ilmoitettiin myös, että tapaamistilan ovea ei ole lainkaan mahdollista avata sisäpuolelta. **Oikeusasiamies piti tätä turvallisuuden kannalta ongelmallisena.**

Poliisivankilassa oli myös ns. sumpu. Sumpussa ei ollut kutsunappia. Putkalain 3 luvun 3 §:n 2 momentin mukaan säilytystilan suljetuissa tiloissa, joissa säilytetään vapautensa menettäneitä, tulee olla hälytyslaite, jolla voidaan välittömästi saada yhteys henkilökuntaan. **Oikeusasiamies totesi**, että säännös on ehdoton, eikä sellisiin, joissa ei ole toimivaa hälytyslaitetta saa sijoittaa vapautensa menettäneitä.

2.2 Vapautensa menettäneet

Tarkastuksen aikaan säilytystilassa oli kolme kiinniotettua.

Alkuvuonna säilytystilassa ei ole ollut yhtään tutkintavankia yli seitsemää päivää.

2.3 Henkilökunta

Säilytystilan esimiehenä toimii rikoskomisario - - -. Ylivartijana toimii - - -. Ylivartijan lisäksi on viisi vartijaa. Kaikki ovat miehiä ja he ovat vakinaisissa virkasuhteissa. Kaikki ovat suorittaneet poliisihallinnon vartijakoulutuksen.

Vartijoiden määrä koettiin riittämättömäksi ja poliisivankilassa esiintyy yksintyöskentelyä. Tilanne koettiin hieman sekavaksi myös sen johdosta, että Järvenpään poliisivankila tullaan sulkemaan väliaikaisesti ja vuoden lopussa ilmeisesti lopullisesti. Järjestely aiheuttaa siirtoja sekä henkilöstön että säilössä pidettävien osalta.

2.4 Säännöksistä ja säilytystilan oloista tiedottaminen

Henkilökunnan mukaan partio kertoo vapautensa menettäneen oikeudet ja velvollisuudet.

Vartija kertoo välttämättömistä käytännöistä kuten vedensaannista ja sellikutsun toiminnasta. Muun tiedon saa henkilökunnan mukaan kirjallisista ohjeista, jotka ovat selleissä. Säilytystilan järjestyssäännön mukaan vapautensa menettäneille annetaan erillinen lomake, poliisilaitoksen järjestyssääntö soveltuvin osin, sekä Poliisihallituksen ohje/liite 1.

Tarkastajien havaintojen perusteella tarkastetuissa selleissä ei kuitenkaan ollut kuin suomenkielinen Poliisihallituksen ohjekirje vapautensa menettäneille. Uudelleen kysyttäessä jäi epäselväksi, miten kirjallisen ohjeistuksen antamisessa menetellään.

Järjestyssäännön mukaan vapautensa menettäneiden saatavilla on pyynnöstä vapaudenmenetystä koskeva lainsäädäntö. Järjestyssääntöä ei kuitenkaan tarkastushavaintojen perusteella anneta vapautensa menettäneille.

Laillisuusvalvontakäytännössä on kiinnitetty huomiota siihen, että pelkästään kirjallisen aineiston antaminen vapautensa menettäneille ei ole riittävää, vaan on suositeltavaa, että henkilökunta saapumisen yhteydessä oma-aloitteisesti kertoisi ainakin oleellisia perusasioita olosuhteista ja toiminnasta, kuten esim. ruokailusta, ulkoilusta, suihkuun pääsystä ja soittamisesta.

Oikeusasiamies totesi, että vapautensa menettäneille selleissä varattu kirjallinen aineisto ei sisällä säilytystilan järjestyssääntöä tai päiväjärjestystä. Säilytystilan käytännöistä ei kerrota myöskään suullisesti. On erittäin epäselvää, saavatko vapautensa menettäneet tietoa edes sellaisista perusasioista kuin peseytymisestä, ostoksista tai tapaamisista. **Oikeusasiamies katsoi, että poliisilaitoksen** tulee pikaisesti huolehtia siitä, että vapautensa menettäneille kerrotaan jatkossa suullisesti säilytystilan olosuhteista sekä annetaan kirjallisesti sellainen aineisto, jossa on tietoa nimenomaan kyseisen säilytystilan käytännöistä. Aineiston tulisi olla saatavilla myös muilla kielillä kuin suomeksi. Poliisihallituksen ohjeen 2020/2013/5490 (Poliisin säilyttämien henkilöiden kohtelusta, kohta 2.6) mukaan vapautensa menettäneelle on viipymättä hänen saavuttuaan säilytystilaan tiedotettava säilytystilan oloista antamalla hänelle vapautensa menettäneen oikeuksista ja velvollisuuksista kertova lomake, putkalain 8 luvun 1 §:n mukainen poliisivankilakohtainen järjestyssääntö sekä kyseinen Poliisihallituksen ohje.

Oikeusasiamies kiinnitti poliisilaitoksen huomiota myös siihen, että ilman säilytystilan järjestyssääntöä vapautensa menettänyt ei saa tietoa siitä, kuinka voi saada vapautensa menettäneitä koskevat säännökset. Oikeusasiamies kehotti poliisilaitosta huolehtimaan siitä, että vapautensa menettäneet saavat tiedon siitä, kuinka säännökset voi saada käyttöönsä.

2.5 Säilytystilan järjestyssääntö

Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen säilytystilojen yhteinen järjestyssääntö on tullut voimaan 1.9.2018.

Apulaisoikeusasiamies Jussi Pajuoja on ratkaisussaan Dnro 1154/2/16 käsitellyt laajasti Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen säilytystilojen silloista järjestyssääntöä. Tuolloin hän totesi ratkaisussaan järjestyssäännön olevan monelta osin ongelmallinen.

Uudessa järjestyssäännössä on huomioitu joitakin apulaisoikeusasiamiehen esille ottamia seikkoja. Kuitenkaan kaikilta osin apulaisoikeusasiamiehen huomioita ei ole toteutettu. Järjestyssäännössä vaikuttaa edelleen olevan poliisin säilyttämien henkilöiden kohtelusta annetun lain kanssa päällekkäisiä ja osin ristiriitaisia määräyksiä. Samoin tutkijat osallistuvat järjestyssäännön mukaan edelleen monelta osin vapautensa menettäneen säilyttämiseen liittyviin tehtäviin (kts. kohta 2.12).

Oikeusasiamies kiinnitti uudelleen poliisilaitoksen huomiota apulaisoikeusasiamiehen ratkaisussa mainittuihin seikkoihin.

2.6 Luettelo valvontaviranomaisista

Poliisivankilassa ei ollut saatavilla listaa poliisivankiloiden toimintaa valvovista viranomaisista.

Oikeusasiamies totesi viitaten Poliisihallituksen kirjeeseen (POL-2017-41566) koskien poliisin säilössäpitotoiminnassa huomioitavia asioita, että olisi perusteltua pitää saatavana kirjallinen lista keskeisimmistä poliisivankiloiden toimintaa valvovista viranomaisista ja joka tarvittaessa

voidaan antaa vapautensa menettäneelle. Lista valvovista viranomaisista on ollut Poliisihallituksen kirjeen liitteenä (liite 3).

2.7 Ruokahuolto ja ruoka-aineiden säilyttäminen

Ruoka tilataan päivittäin. Ruokana tarjotaan aamupala ja kaksi lämmintä ateriaa. Pakkasessa säilytetään hätävarana ruoka-annoksia.

Poliisilain perusteella vapautensa menettäneille ei tarjota ruokaa. Tarvittaessa heille voidaan kuitenkin antaa välipalaa.

2.8 Peseytymismahdollisuudet

Henkilökunnan samoin kuin järjestyssäännön mukaan peseytymismahdollisuus on maanantaina, keskiviikkona ja perjantaina. Mahdollisuuksien mukaan pyynnöstä voi päästä suihkuun muulloinkin.

Laillisuusvalvontakäytännössä on vakiintuneesti katsottu, että normaalisuusperiaatteen mukaisesti vapautensa menettäneellä tulee lähtökohtaisesti olla mahdollisuus käydä suihkussa päivittäin.

Oikeusasiamies kiinnitti poliisilaitoksen huomiota siihen, että peseytymismahdollisuus tulisi järjestää päivittäin. Poliisihallitus on ohjauskirjeessään 24.11.2017 POL-2017-41566 katsonut, että päivittäinen peseytymismahdollisuus tulisi pyrkiä järjestämään.

2.9 Ostosmahdollisuuksien järjestäminen

Säilytystilojen järjestyssäännön mukaan Hyvinkään, Järvenpään ja Porvoon poliisivankilan vapautensa menettäneiden tarvehankinnat on sovittava paikallisten olosuhteiden mukaisesti. Hankinnoista vastaa rikoksesta epäillyn tutkija, ellei muuta ole sovittu.

Käytännössä tutkijat huolehtivat ostoksista. Henkilökunnan mukaan tästä kerrotaan vapautensa menettäneille kysyttäessä.

Omaiset voivat tuoda perustarvikkeita.

Oikeusasiamies kiinnitti huomiota siihen, että ostosmahdollisuuksien järjestämiseen ei järjestyssäännössä määritellä mitään selkeää käytäntöä. Järjestyssäännössä tulisi täsmällisemmin määritellä, kuinka ostokset tehdään.

2.10 Tiedotusvälineiden seuraaminen

Säilytystilan selleihin on mahdollista saada oma radio tai televisio. Henkilökunnan mukaan tutkinnanjohtajan päätöksellä vapautensa menettäneelle voidaan antaa säilytystilan radio tai televisio.

Säilytystilaan ei tilata sanomalehtiä. Tutkijat voivat ostaa iltapäivälehtiä vapautensa menettäneille.

Vapautensa menettäneiden käytössä on jonkin verran kirjoja.

Poliisin säilyttämien henkilöiden kohtelusta annetun lain 13 luvun 2 §:n mukaan tutkintavangille on mahdollisuuksien mukaan varattava tilaisuus seurata televisio- ja radio-ohjelmia ja sanoma-

lehtiä sekä hankkia omalla kustannuksellaan aikakauslehtiä ja kirjallisuutta. Laissa ei ole säännöksiä muiden vapautensa menettäneiden osalta.

Oikeusasiamies piti positiivisena, että vapautensa menettäneillä on mahdollisuus saada televisio tai radio säilytystilan puolesta. **Hän piti kuitenkin ongelmallisena**, että päätöksen asiasta tekee tutkinnanjohtaja jäljempänä jaksossa 2.12 esitetyistä syistä. Poliisin säilyttämien henkilöiden kohtelusta annetun lain 4 luvun 7 §:n mukaan omaisuuden hallussapidosta päättää poliisimies tai vartija. Päätös tehdään kyseisessä laissa säädetyillä perusteilla. **Oikeusasiamiehen käsityksen mukaan** päätösvallan tulee olla joko vartijalla tai säilyttämisestä vastaavalla poliisimiehellä. Nykyinen käytäntö tulisi muuttaa.

Oikeusasiamies suositteli myös, että poliisilaitos selvittäisi myös mahdollisuuksia tilata joitakin sanomalehtiä vapautensa menettäneiden käyttöön.

Oikeusasiamies suositteli myös, että mahdollisuus tiedotusvälineiden seurantaan tarjottaisiin mahdollisuuksien mukaan myös muille pakkokeinolain nojalla vapautensa menettäneille kuin tutkintavangeille.

2.11 Tutkinnan ja säilyttämisen erottelu

Euroopan neuvoston kidutuksenvastainen komitea (CPT) on Suomeen tekemillään tarkastuksilla kiinnittänyt huomiota siihen, että vastuu vapautensa menettäneiden säilyttämisestä ja epäillyn rikoksen tutkinnasta tulisi olla eri tahoilla. CPT on katsonut, että tutkintavastuun ja säilyttämismvastuun sekoittaminen muodostaa riskin väärinkäytöksille.

Laillisuusvalvonnassa on todettu, että tutkintavastuun ja säilyttämismvastuun tulisi olla hallinnollisesti ja tosiasiallisesti eriytettyjä. Jos tutkinta ja säilyttäminen ovat "samoissa käsissä", on vaara, että säilyttämisolosuhteet ja tutkintavangin kohtelu ovat riippuvaisia tutkinnan etenemisestä ja tutkintavangin suhtautumisesta tutkintaan. Vaikka tällaisesta ei olekaan havaintoja, jo tämän vaaran olemassaolo antaa aiheen arvostelulle.

Tarkastuksen aikana saatujen tietojen mukaan rikosasian tutkijat osallistuvat säilytystilassa monin tavoin henkilön säilyttämiseen liittyviin tehtäviin. Saatujen tietojen mukaan tutkijat päättävät täysin vapautensa menettäneiden siviiliasioiden hoidosta ja ostoksista, ja osin ainakin vapautensa menettäneiden tapaamisista ja puheluista. Tutkinnanjohtaja jopa päättää osin omaisuuden hallussapidosta. Tutkijoiden osallistuminen säilytystehtäviin oli poikkeuksellisen laajamittaista verrattuna useisiin muihin poliisivankiloihin.

Laillisuusvalvontakäytännössä on pidetty sinällään mahdollisena, että asianmukaisen koulutuksen saanut poliisimies osallistuu vapautensa menettäneiden valvontaan.

Oikeusasiamies piti huolestuttavana, että vapautensa menettäneiden säilyttämiseen liittyviä tehtäviä on näin laajamittaisesti annettu rikosasian tutkijoiden ja tutkinnanjohtajan hoidettavaksi.

Edellä todetun perusteella **oikeusasiamies piti välttämättömänä**, että poliisilaitoksella ryhdytään toimenpiteisiin rikosasian tutkintaan ja vapautensa menettäneiden säilyttämiseen liittyvien tehtävien erottamiseksi selvästi toisistaan.

2.12 Päätöksenteko ja muutoksenhaku

Poliisin säilyttämien henkilöiden kohtelusta annetun lain 17 luvussa säädetään muutoksenhausta lain nojalla tehtyihin päätöksiin. Keskeisimmät tällaiset päätöksentekotilanteet koskevat poliisin säilytystilassa omaisuuden hallussapitoa. Laissa ei kuitenkaan ole säädetty muutoksen-

hakukiellosta minkään vapautensa menettänyttä koskevan päätöksen osalta. Oikeusasiamiehen tiedossa on, että muutoksenhakua koskevaa sääntelyä on tarkoitus selkeyttää poliisin säilyttämien henkilöiden kohtelusta annetun lain uudistamisen yhteydessä.

Tarkastuksen aikana henkilökunta kertoi, ettei päätöksiä esimerkiksi omaisuuden hallussapidon epäamisestä ole tehty. Oikaisuvaatimusta varten on kaavake, mutta sitä ei käytetä. Tarkastajien havaintojen perusteella hallinnolliseen päätöksentekoon liittyvät käytännöt eivät olleet poliisivankilassa selviä eikä kirjallista päätöstä edellyttäviä tilanteita välttämättä tunnisteta.

Oikeusasiamies kiinnitti poliisilaitoksen huomiota siihen, että poliisivankilan henkilökunnan tulisi hallita lainsäädännön edellyttämät päätöksenteko- ja muutoksenhakumenettelyt. Viranomaisella on velvollisuus tuntea tilanteet, joissa kirjallinen päätös tulee tehdä. Poliisilaitoksen tulisi ryhtyä toimenpiteisiin tilanteen parantamiseksi.

2.13 Omaisuusluettelon laatiminen

Poliisin säilyttämien henkilöiden kohtelusta annetun lain 4 luvun 1 §:n mukaan säilytystilaan vastaanotetusta vapautensa menettäneen omaisuudesta on laadittava omaisuusluettelo. Poliisihallitus on antanut ohjeen Poliisin säilyttämien henkilöiden kohtelusta (2020/2013/5490). Ohjeen liitteenä on luettelo lain nojalla tehtävistä kirjauksista. Luettelon mukaan vapautensa menettäneen omaisuusluettelo tulee tehdä KIP/YJT-KIP-lomakkeelle.

Oikeusasiamies on ratkaisussaan EOAK/4489/2017 käsitellyt kysymystä säilytystiloissa tehtävistä kirjauksista. Ratkaisussaan hän ei pitänyt parhaana mahdollisena käytäntöä tehdä vapautensa menettäneitä koskevia kirjauksia paperilomakkeille.

Oikeusasiamies kiinnittikin poliisilaitoksen huomiota siihen, että säilytystilan käytäntö omaisuusluettelon laadinnassa poikkeaa Poliisihallituksen ohjeesta. Oikeusasiamiehen käsityksen mukaan olisi perusteltua laatia vapautensa menettäneen omaisuusluettelo ohjeen mukaisesti poliisin tietojärjestelmään.

2.14 Yksityisyyden toteutumista edistävät ja haittaavat käytännöt

Oikeusasiamiehen kansliassa on valittu vuosille 2018-19 muun muassa tarkastuksilla huomioitavaksi erityisteemaksi oikeus yksityisyyteen.

Tähän erityisteemaan liittyen oikeusasiamies piti **yksityisyyden toteutumisen kannalta ongelmallisena**, että päihtyneiden ja muiden poliisilakiperusteisesti säilöönnotetut joutuvat mahdollisesti joissain selleissä virtsaamaan ja ulostamaan toisten vapautensa menettäneiden nähdessä. Yksityisyyden toteutumisesta sen sijaan edisti kuitenkin se, että säilytyshuoneiden kameranäkymä oli estetty teknisesti WC-istuimen kohdalta (kts. kohta 2.1).

3. TOIMENPITEET

Itä-Uudenmaan poliisilaitos on pöytäkirjaluonnoksen perustella ilmoittanut (poliisilaitoksen kirje POL-2019-62445, 11.11.2019)

- 1) kohdan 2.1 osalta, että poliisivankilassa vapautensa menettäneiden yksityisyys pyritään huomioimaan, muun muassa sijoittelulla, mahdollisimman hyvin. Tapaamistilan ilmoitus kameravalvonnasta on huomioitu puutteena myös poliisilaitoksen omassa tarkastuksessa. Epäkohta on korjattu. Nyt ilmoitus on asianmukaisesti havaittavissa. Sumpun kutsupainike tullaan korjaamaan mahdollisimman pikaisesti.

- 2) kohdan 2.4 osalta, että poliisilaitos on todennut omassa tarkastustoiminnassaan, että säännökset ja säilytystilan oloista tiedottaminen on ollut, ainakin tarkastushetkellä, asianmukaista. Materiaalia on saatavissa ja tulostettavissa myös poliisin sähköisiltä sivuilta. Poliisivankilan henkilökunnalle tullaan korostamaan edelleen ilmoitettavia asioita ja ilmoittamisesta huolehtimista.
- 3) kohdan 2.5 osalta, että poliisivankilan järjestyssääntö on työn alla. Pöytäkirjaluonnoksessa todetut havainnot huomioidaan.
- 4) kohdan 2.8 osalta, että käytännön epäkohtana on ajoittain vartijoiden vähäinen määrä ja tällöin suihkuun pääsemisen toteuttaminen päivittäin, vapautensa menettäneiden määrästä riippuen, voi olla ongelmallista.
- 5) kohdan 2.9 osalta, että poliisilaitos huomioi tulevassa poliisivankilan järjestyssäännössä säilöön otettujen ostosmahdollisuuksien järjestämisen.
- 6) kohdan 2.10 osalta, että poliisilaitos ei ole tilannut erikseen sanomalehtiä poliisivankilaan. Poliisilaitos huomioi poliisiasemalle tulevien sanomalehtien toimittamisen myös poliisivankilaan.
- 7) kohdan 2.11 osalta, että tulevassa järjestyssäännössä käsitellään poliisivankilan ja tutkinan erillään pitämistä. Poliisilaitoksen omien havaintojen mukaan tutkijat eivät päästä vapautensa menettäneiden asioista (sivulla 8 yläosassa) kuvatulla tavalla. Todettu ei ole vallitseva yleinen käytäntö. Poliisilaitos huomioi havainnot toiminnassa ja ohjeistuksessa.
- 8) kohdan 2.13 osalta, että vallitseva yleinen käytäntö on, että tiedot omaisuudesta kirjataan KIP-lomakkeelle. Poliisilaitoksen nopean selvittelyn perusteella ei ilmennyt, mistä paperilomake-käytännöstä on ollut kyse.

Poliisilaitos toteaa kirjeensä loppuksi, että Poliisihallitus on hyväksynyt tarkastuksensa mukaisesti Hyvinkään poliisivankilan tilojen käytön kuluvan vuoden aikana.

Ottaen huomioon poliisilaitoksen tekemät toimenpiteet tarkastuksen jälkeen, oikeusasiamies katsoi, ettei tarkastus anna aihetta enempiin toimenpiteisiin.

Pöytäkirjan vakuudeksi

Peter Fagerholm
tarkastaja